

Ekonomporträttet

JAN PETERSSON

Erik Lindahl

Den vithårige, något satte mannen stod lutad mot relingen och kände hur passagerarfartyget gled ut ur Hoek van Hollands hamn. Myllret av flyktingar hade redan vuxit sig stort vid denna betydelsefulla utseppningspunkt och än större skulle det bli de närmaste åren. Det var nämligen på nyåret 1934. Framför professor Erik Lindahl låg en drygt tre veckor lång Englandsvistelse med London men även Cambridge som besöksorter. Man såg i ekonomkretsar fram emot den svenske kollegans besök. Han förväntades ge några föreläsningar och träffa ekonomer som Richard Kahn, John Maynard Keynes, Joan Robinson och inte minst John R Hicks. Hans ärende var att göra en första sondering av intresset för att några av hans skrifter blev tillgängliga på engelska.

Till skillnad från sina tio år yngre kollegor Gunnar Myrdal och Bertil Ohlin, som gärna konverserade i breda sällskap, föredrog han ett lågmält samtal på tu man hand. Englandsresan skulle dock påtvinga honom de två kollegornas paradorer. Vid tillfället var han också den in-

ternationellt minst kände. Främst Ohlin hade redan blivit uppmärksam i England och brevväxlat med Keynes om ekonomiska spörsmål.

Lindahl hade varit i London tidigare. Nu var emellertid hans ställning en annan. Man emotsåg honom som svensk professor på officiellt besök med den tyngd det gav. Han var professor vid Göteborgs handelshögskola. Stolen hade varit hans ordinarie sedan halvårsskiftet 1932. Karriären hade gått honom väl i händerna de senaste åren. Egentligen hade bilden ändrats radikalt.

"Den permanente docenten", som Erik Lundberg med sin spetsiga penna benämnt honom, hade fått se två professorer som han eftertraktat gå sig förbi. År 1925 hade professuren i Köpenhamn gått till den unge Ohlin och 1930 hade Gustaf Åkerman slagit ut honom i Göteborg. Speciellt det senare tog honom hårt. Därför var det välkommet när Gunnar Silverstolpe oväntat begärde avsked i Göteborg och han kallades dit. Artighetsvisiten hos Åkerman kunde han också med lättnad se ställas in till följd av dennes kroniska sömnlöshet. Han undgick att påminnas om den gjorda rangordningen vilken hade smärtat honom.

Som utomstående måste man dock uppfatta karriären som framgångsrik. Att vid ett flertal tillfällen upprätthålla pro-

Fil dr JAN PETERSSON är högskolelektor vid Socialhögskolan i Lund.

fessurer och vid 41 års ålder kallas till en egen är inte särskilt vanligt i akademiska sammanhang. Därefter var fortsatt framgång också given. "Vid lediga professurer tävlade universiteten om L" (Lundberg [1982] s 194).

Personen och vetenskapsmannen

Man kan se ett mönster i Erik Lindahls vetenskapliga arbeten som är allmängiltigt för vetenskapsmän. För det första präglas hans inriktning av den "vetenskapliga miljön". Han möter ett arv av tankebanor och en forskningsfront när han träder in på scenen. Under 1910- och 1920-talen var det naturligt att som svensk försöka gå vidare i den ekonomiska teorin med Knut Wicksells arbeten som bas. Kanske kan man säga att detta blev mest tydligt hos just Lindahl. Uppgiften passade honom också synnerligen väl, om man får tro Ohlin. Denne påpekar att Lindahl hade stor förmåga att bygga vidare på andras arbeten och att han saknade det "ovetenskapliga originalitetsjakt som vill finna på allting själv" (Ohlin [1960] s 2).

För det andra formar vetenskapsmannen ett förhållningssätt färgat av egna upplevelser. Här handlar det om en personlig process och den blir nog mest tydlig först vid en betraktelse i efterhand, av en utomstående. Det är viktigt att teckna karaktäristiska egenskaper.

Erik Lindahls far, Carl, hade sina rötter i Karlskrona. Han var son till en flaggkonstapel vid flottan. I Carls föräldrahem fanns en stark ambition att sönerna skulle nå framgång. Med en "Lekholmsk" träffsäkerhet försågs de med god utbildning och avancerade socialt. Carl själv hade läst juridik men av försörjningsskäl tvingats avbryta studierna när han tidigt bildade familj. Han tog då anställning vid Fångvårdsstyrelsen.

Den framgångsformel som predikats i Carls hem hette i hög grad arbetsmoral.

Denna inställning förde Carl med sig till det egna hemmet och barnen. Erik och hans syskon var strängt hållna. De skämtade själva senare sinsemellan om hur Gustaf Hellströms romanfigur personifierade fadersarvet. Likväl följde det med Erik. Det förklarar till en del den självkritiska attityd som i hög grad karaktäriserade honom. Han kände sig ofta otillräcklig och beundrade dem i sin omgivning som innehade den riktigt stora arbetsförmågan.

Modern, Carolina, var herrgårdsfröken från Södermanland ur den gamla köpmans- och godsägarläkten Arfwedson. Hon hade mött sin make när denne tjänstgjorde som syskonens informator vid fädernegodset Åstorp. I denna gren av Eriks släkt fanns vetenskapliga anor. Carolinas farfar, Johan August Arfwedson, hade som kemist arbetat tillsammans med Berzelius och bland annat påvisat förekomsten av ett dittills okänt grundämne. På förslag av Berzelius döptes detta till litium.

Eriks mor påverkade andan i hemmet genom en generös och idealistisk syn på tillvaron vilken stod i kontrast till faderns snävare ambitioner. Moderns inställning präglade också Erik för vilken ordet livshållning kom att betyda mycket. Han saknade hela livet ambitionen att framhäva sig själv. Ett uttryck för samma modesta inställning var att han noga övervägde ersättningen för sina tjänster. Vanligen blev Lindahls anspråk blygsamma.

Erik Lindahls far var under Eriks ungdomsår fängelsedirektör i Jönköping. Som mer vuxen fick Erik ibland vikariera för fadern. Pojken och ynglingen fick på nära håll möta och se tragiska levnadsöden. Det är troligt att erfarenheterna försåg honom med förmågan att förstå och viljan att sätta sig in i andras problem. Denna egenskap hos honom har omvittnats av kollegor och lärjungar. Här fanns en allvarsam sida. Samtidigt saknades inte humorn. Stundom hade Erik Lindahl ett litet retsamt sätt.

Morfadern på Åstorp motsatte sig till en början Carolinas giftermål med den fattige studenten. När han ställdes inför fullbordat faktum uteblev emellertid inte hemgiften. Carl och Carolina bestämde att pengar skulle avsättas till barnens utbildning. Mottot var bildning. Carl som bedrev affärstransaktioner vid sidan av arbetet inom fångvården hade emellertid inte lyckan med sig i dessa. Ambitionerna kunde inte helt förverkligas för de yngre barnen. Planerna fullföljdes dock för äldste sonen Erik. Han fick som ung student läsa franska i Grenoble, och vilken nationalekonom kan som Erik Lindahl vid sidan av detta ämne i sin fil kand räkna in teoretisk filosofi och romanska språk?

Utmärkande för Lindahl som ekonom är att han var både teoretiker och praktiker. Som teoretiker förde han också ständigt en inre dialog med sina praktiska kunskaper. I Lindahls fall är det min uppfattning att han återkommande brottades med avvägningen mellan det teoretiskt stringenta och det praktiskt relevanta. Och det typiska för honom är att han konsekvent väljer det förstnämnda när ett val måste göras. Lindahl betonade i sina metodinriktade avsnitt alltid att begreppsutredningar och teorier måste ske och utformas först. De gav också utrymme åt hans "systematiska begåvning" (Svennilson [1960] s 22).

Hans inriktning mot teorins primat förstås lättare idag om vi tänker tillbaka på dåtidens utgångspunkter. Empirismen slog igenom först under 1930-talets slut. Det är tydligt när man läser Lindahl att han inte utgår från en sådan uppfattning. Lindahl hänvisar senare till John Elliot Cairnes och Lionel Robbins när han skall ange en inriktning som passar honom. Det är de generella strukturerna och den logiska begreppsapparaten som måste utarbetas först. På trettioalet var han som bekant inte ensam om att försöka konstruera en *General Theory*.

En framgångsrik disputation

Erik Lindahls skrev sin doktorsavhandling om skatteprinciper inom ämnesområdet finansvetenskap vid den juridiska fakulteten. Disputationen ägde rum i december 1919, och Lindahl hade nyligen fyllt 28 år. Som brukligt var vid den tiden skrevs avhandlingen på tyska. Namnet var *Die Gerechtigkeit der Besteuerung* med undertiteln "Eine Analyse der Steuerprinzipien auf Grundlage der Grenztheoretische Untersuchungen" var den mest betydelsefulla inspirationskällan.

Lindahl hade aldrig Wicksell som lärare under de nio studieåren i Lund fram till disputationen. Vid tiden för de högre studierna hade denne redan pensionerats och avflyttat till Stockholm. Emil Sommarin blev istället hans handledare och vän. Av professorerna umgicks han också med Fritz H:son Brock. Wicksell kom emellertid att ge synpunkter på avhandlingen när denna förelåg i korrekturform.

"Bäste Herr Licentiat!" Så inleder Wicksell ett första svar (13 maj 1919) på en förfrågan av Lindahl om att läsa ett korrektur av boken åt honom. Wicksell lovar detta. Redan i ett brev veckan efter (21 maj) presenterar Wicksell de ekvationer med tillhörande figur som Lindahl kom att ta in i avhandlingen som not på s 90. Han har då också kunnat bilda sig en uppfattning om boken och skriver: "Er bok vittnar ju om en kolossal beläsenhet – hoppas Ni får glädje av den. Jag skall med nöje, om Ni så vill, genomläsa även de följande arken." Därefter återkommer Wicksell först efter sommaren med ytterligare kommentarer.

Wicksell inte bara läste avhandlingen och gav några synpunkter som kunde tilläggas, han blev också fakultetsopponent. Tillsammans med den nöjde Sommarin kunde han dessutom, trots visst motstånd från den mer juridiskt inriktade delen av betygsnämnden, få avhandlingen betygssatt med det höga betyget a, som med

marginal berättigade till docenttitel.

En tredje gång då Wicksell visar sin uppskattning av Lindahl är några år senare inför professorsstriden med Ohlin. När utnämningen inte var given måste de konkurrerande, enligt den tidens regel, författa en sk konkurrensavhandling. Vid detta tillfälle bestämdes att de sökande skulle få tre månader på sig (15 maj till 15 augusti) för att skriva om "Verkningarna av arbetstidens förkortning". Den 30 augusti 1924 har Wicksell läst Lindahls bidrag och fäller omdömet att det i sitt nuvarande skick är mycket fortjänstfullt. Ohlin erhöi professuren men någon tröst för Lindahl var det kanske att Wicksell värderat honom högt vid en jämförelse med denne. I samma brev skriver Wicksell också: "Att Ohlins prestanda skulle uppväga dina, har jag svårt att föreställa mig."

Lindahls noggranna Wicksellstudier i ämnet beskattningsteori har föranlett Otto Steiger att utnämna honom till Wicksells förste egentlige elev (Steiger [1987]).

Lindahl och beskattningsteorin

Beskattningens fördelning och omfattning kan vägledas av olika principer. Två viktiga sådana, dryftade i en flersekul-gammal diskussion, är intresseprincipen och förmågeprincipen. Enligt den förra skall skattens omfattning och fördelning grundas på medborgarnas intresse av den medelst skatten finansierade offentliga verksamheten. Denna princip har en naturrättslig förankring och utifrån denna kan en samhällsordning, byggd på sociala kontrakt, upprättas vad beträffar produktionen av kollektiva nyttigheter. Förmågeprincipen å andra sidan anger att skattens fördelning, när väl omfattningen är fastställd på något sätt, grundas på medborgarnas förmåga att betala.

Av de två principerna är det intresseprincipen som Wicksell utvecklade. Lindahl tar ställning för samma princip. Sam-

tidigt menar han att motsättningarna mellan de två inte får överdrivas. Han skriver: "Vid en riktig tolkning av ifrågavarande principer visar sig nämligen att de inte står i motsats till varandra. Intresseprincipen är den allmänna teoretiska normen för beskattning, medan förmågeprincipen är en skattemaxim av praktisk art." (Lindahl [1919] s 11 – fri översättning.)

Intresseprincipen skall ses i ett beskattningssammanhang som består av två steg, anför Lindahl och Wicksell före honom. För det första måste en rättvis utgångspunkt (egendomsfördelning) tillskapas. I detta syfte används socialpolitisk beskattning. Därefter kan intresseprincipen få verka, menar de två, förutsatt att individerna har lika makt. Härmed uppnås att fördelningen och omfattningen av kollektiva nyttigheter kan betraktas som ett neutralt, finansvetenskapligt problem. När Lindahl hyser uppfattningen att intresseprincipen i praktiken närmar sig förmågeprincipen grundar han det i hur individers värderingar för kollektiva nyttigheter formas. Då värderingar beror på intresse för och kapacitet till beskattning kommer individer med höga inkomster normalt att vara beredda att betala mest för dessa nyttigheter.

Det nya i Lindahls behandling av intresseprincipen är först och främst den neoklassiska formen och marginalnyttoresonemangen. I detta avseende var Lindahls avhandling banbrytande. Samtidigt blev hans analys, genom sin utformning som marknadslosning, något orealistisk och det är svårt att se hur den praktiskt skall tillämpas. Ett problem utgör också maktaspekten, eller mer konkret förhandlingsstyrkan. Hur vet man att den är lika för individerna? Lindahls lösning har liksom skattefördelningen benämnts efter honom, men det kom att ske långt senare. Även internationellt är Lindahl-lösning och L(indahl)-priser numera vedertagna begrepp.

När jag skriver att Lindahl blev känd för sin beskattningsanalys långt senare

förhåller det sig så som Lundberg påpekat: "L:s analys av beskattningens rättviseproblem förblev nästan helt glömda under en lång period. Det var först under 1950-talet som L:s principer och teorier av 1919 blev i hög grad beaktade inom den internationella litteraturen" (Lundberg [1982] s 195). Lindahl uppmärksammades på nytt av Richard A Musgrave och Paul A Samuelson, vilka är pionjärer inom den moderna tidens teoribildning kring den offentliga sektorns finansiering. Som ett synligt bevis för erkännande översattes och publicerades delar av avhandlingen i *Classics in the Theory of Public Finance* (Musgrave & Peacock [1958]).

Lindahl gjorde inte heller mycket för att hålla intresset för avhandlingen vid liv. Han publicerade visserligen två mindre bidrag 1921, respektive 1928, det senare på tyska (också i "Classics"), men när Myrdal i *Vetenskap och politik i national-ekonomi* från 1930 framförde invändningar mot hans ansats, främst då uppdelningen på två steg, påbörjade inte Lindahl en dialog. Han dröjde till 1959 med att publicera ett genomarbetat svar i en festskrift tillägnad Ohlin.

Att man fick vänta på Erik Lindahl var inte en följd av bristande intresse. Visst kom nya uppgifter i vägen i form av teoretiska utmaningar och praktiska uppdrag, men beskattningsteori låg honom varmt om hjärtat livet ut. I stället är det kanske det mest extrema exemplet på en egenhet hos honom. Lindahl ogillade att forcera fram tankar och slutsatser. Tankearbete är ett slags "organisk process" kunde han själv uttrycka det. Med det ville han förtydliga att han upplevde att slutsatser måste mogna fram.

Makro- och penningteoretiker

Lindahls bidrag till beskattningsteorin hade alltså ännu 1934 inte givit honom ett internationellt rykte. När Erik Lindahl välkomnades till England, var det som

makroekonom med inriktning mot penningteori. Trots att *Penningpolitikens mål*, färdig sommaren 1924, och *Penningpolitikens medel*, färdig våren 1929, inte översatts till engelska hade de gett visst eko utomlands. Wicksells penningteori fördes framåt, sades det, och det var ju svenskarna som kunde Wicksell bäst.

Penningpolitikens mål analyserar, som titeln anger, i vilka syften penningpolitiken bör användas. Kontroversen mellan Davidson och Wicksell huruvida prisnivån skall, som Wicksell förordade, hållas konstant eller som Davidson förordade, varieras i omvänd proportion till produktivitetutvecklingen, penetreras av Lindahl. Något överraskande ansluter sig Lindahl inte här till läromästarens utan till Davidsons rekommendationer. Skälet är att Davidsons norm syftar till att undvika hasardbetonade fördelningsförändringar. En penningpolitik som följer normen garanterar på så vis rättssäkerhet och förtroende, vilket Lindahl såg som ett huvudmål för densamma.

En grundläggande ekvation i Lindahls teoridel i *Penningpolitikens medel*, vars syfte är att förklara prisnivån, har formen:

$$E(1 - s) = P \times Q$$

E står här för nominell nationalinkomst, s för sparkvot, P för ett prisindex för varor och tjänster och Q slutligen för konsumtion av varor och tjänster (Lindahl [1930] s 12).

Prisnivån förklaras i formeln av relationen mellan utbud och efterfrågan på konsumtionsvaror och tjänster. Detta överensstämmer med Wicksells utgångspunkt. Den vänstra sidan av likheten ger Lindahl emellertid en ny form. Lindahl ger betydelse åt nationalinkomstens fördelning. Parametern s kan ses som en motsvarighet till Keynes "sparbenägenhet". Monetär jämvikt förutsätter att inkomster omfördelas till den punkt där sparande och investering blir lika. Detta

är den första av normalräntans tre funktioner. Den andra är att upprätthålla stabil prisnivå. För det tredje måste också Wicksells jämviktsvillkor uppfyllas, dvs att normalräntan sammanfaller med den naturliga räntan. Lindahls teori kan med Landgrens ord ses som "ränteoptimistisk" (Landgren [1960] s 132), och man bör tillägga att det är en i grunden autonom räntepolitik som skisseras i hans teori. Till de två senaste punkterna ställde han sig själv nu 1934 mer skeptisk.

I *Penningpolitikens mål* och *Penningpolitikens medel* formuleras prisnivå och räntenivå som mål respektive medel. Lindahl för Wicksells teori framåt i de båda böckerna för det första genom att presentera tre jämviktsvillkor för monetär jämvikt, för det andra genom att lyfta fram nationalinkomstens fördelning som strategisk och för det tredje genom att anbefalla en långtgående räntedifferentiering.

Penningböckerna kom att vara en inspirationskälla för Myrdal i *Om penningteoretisk jämvikt* [1931], *Der Gleichgewichtsbegriff als Instrument der Geldtheoretischen Analyse* [1933] och *Monetary Equilibrium* [1939], vilka egentligen var tre versioner av samma arbete. Där presenterar Myrdal vad han tänker sig vara en immanent kritik av Wicksells normalräntelära. Påverkad av Lindahl krävde Myrdal också tre villkor för "monetary equilibrium".

Erik Lindahl stod på väg till England och funderade över om det inte fanns ett bättre öde för penningböckerna. Redan när Lindahl arbetade på att slutföra *Penningpolitikens medel* hade han planerat att egentligen integrera den med en omarbetad version av *Penningpolitikens mål* och ge ut en bok med den samordnande titeln *Penningpolitikens mål och medel*. Andra arbetsuppgifter hade dock kommit emellan och planen fullföljdes inte (Lindahl [1929] förord). Lindahl närde nu vid resan till England en mera grandios tanke som han under våren/sommaren 1933 hade börjat arbeta konkret med. Han pla-

nerade att skriva en ny bok med penningböckerna som hörnstenar. Han tänkte sig att göra omfattande redigeringar och ny-skrivningar men också att andra teoretiska delar han skrivit och praktiska erfarenheter han gjort skulle integreras. Om intresse fanns, kunde boken publiceras på engelska. Resultatet av dessa tankar skulle så småningom komma att bli hans samlingsverk *Studies in the Theory of Money and Capital* utgiven 1939. Men det är att gå handlingarna i förväg.

National Income of Sweden

När jag tidigare påpekat att Lindahl haft en inte helt rak väg framåt har jag framhållit att han fått vänta på sin professors-utnämning. Ett annat problem bör också omnämnas. Han hade fått ett uppdrag som han inte bara dröjde med utan helt enkelt tappade intresset för.

År 1925 initierade Gösta Bagge ett omfattande projekt, där löneutvecklingen i Sverige skulle studeras. Finansiär var The Rockefeller Foundation, och Erik Lindahl knöts till projektet redan vid starten.

Arbetet med Bagges projekt blev omfattande och inriktades mot tre olika områden – löner, levnadskostnader och nationalinkomst. Avslutat var det först 1937 i och med att *National Income of Sweden 1861-1930* publicerades. Som författare angavs Erik Lindahl, Einar Dahlgren och Karin Kock. Lika drivande som Lindahl var för detta arbete under åren 1927-29, lika nödvändig blev Kock för dess slutförande efter 1933. Trots påstötningar från Bagge och amerikafararen Myrdal hade Lindahl i början på 30-talet förlorat intresset. Hans betydelse för arbetet och inte minst metodfrågorna är dock ställd utom tvivel (se Landgren [1957] s 13).

Jag har tidigare framhållit Lindahls intresse för begreppsutredningar. Det var ingen tillfällighet att han inriktade sin insats i *National Income* på detta. Hicks har senare gått så långt att han menat att det var förtroendet med bokföringsproce-

durer som gav Stockholmsskolan ett visst försprång i den dynamiska teoribildningen (Hicks [1956]). På denna punkt har Hicks särskilt framhållit Lindahl (Hicks [1977]). Och nog kan man se parallellen mellan budget och avstämning inom bokföringen och begreppen *ex ante/ex post* i den ekonomiska analysen.

Kumaraswamy Velupillai har anfört att med svenskarnas inriktning kan man påstå att de som grupp är arvtagare till en tradition som ser Petty och Malthus som tidiga föregångare (Velupillai [1987]). Denna tradition har bokföringsteori och försäkringsstatistisk praktik som två hörnpelare. Velupillai använder Pettys *Political Arithmetics* för att namnge inriktningen. Den följdriktiga fortsättningen är, som hos svenskarna, rättvisorienterade beskattningsteorier och dynamisk makroteori, menar Velupillai.

Det bör tilläggas att Lindahl även i sina begreppsutredningar fått ett begrepp uppkallat efter sig, presenterat i festskriften till Cassel 1933. Med "the Lindahl Concept of Income" avses ett inkomstbegrepp där den löpande inkomsten ses som en ränteavkastning på ett framtida humankapital. Han hade funnit begreppet ur vissa aspekter teoretiskt motiverat men det blev samtidigt en verklighetsfrämmande konstruktion.

Som i fallet med beskattningsteorin lämnade Lindahl aldrig heller detta ämnesområde. Han återkom med "Nationalbokföringens grundbegrepp" utarbetad 1954 och publicerad i *Ekonomisk Tidskrift* 1956, och med "The Concept of Gains and Losses" i en festskrift tillägnad Frederik Zeuthen år 1958.

Aktiv i den ekonomiska politiken

Erik Lindahls anseende både som vetenskapsman och som rådgivare i den ekonomiska politiken stärktes under 1930-talet. Inom flera för samhällsekonomin centrala områden kom han att användas som expert.

Man utnyttjade hans kunskaper inom beskattningsteorin. År 1931 medverkade han i en internationellt jämförande studie över aktiebolagsbeskattningen och 1936 genomförde han med Carsten Welinder en undersökning rörande det samlade skattetrycket i Sverige.

Han utarbetade riktlinjer för ett konsumentprisindex 1933 i syfte att operationalisera riktlinjerna för penningpolitiken. Han presenterade också detta prisindex och den svenska penningpolitiken för engelskspråkig publik 1934.

Hans intresse för finanspolitik och arbetslöshet fördjupades. År 1932 höll han föredrag om offentliga arbeten i depressionstider i Nationalekonomiska föreningen. Lindahl arbetade också för Arbetslöshetsutredningen (Wadensjö [1987]). År 1934 utkom han med en promemoria som var en kommentar till och kritik av Myrdals bilaga till utredningen från samma år och 1935 publicerades "Arbetslöshet och finanspolitik" i *Ekonomisk Tidskrift*. I början av 1930-talet deltog han också i arbetet att fastlägga statsbudgetens uppställning enligt nya principer, där drifts- och kapitalbudget tydligt skulle skiljas åt.

I en festskrift till Irving Fischer förespråkade han 1937 fria valutor i den internationella valutapolitiken. För att stabilitet skall uppnås måste enskilda länder deklarerat målet för penningpolitiken och som Lars Jonung påpekat förordade han "att den svenska prisstabiliseringspolitiken eller någon variant av denna, accepteras och följs av centralbanker i alla länder" (Jonung [1989] s 63).

De positioner, utifrån vilka han uttalade sig, flyttades fram. Sedan 1931, när Sverige lämnade guldmyntfoten, var han rådgivare till Riksbanken – en uppgift han innehade länge. Därmed var han aktiv i en institution vars strategiska funktion i politiken han framhöll med större emfas än övriga svenska ekonomer. Han hade också, trots sin politiskt neutrala ställning, Ernst Wigforss öra. Myrdal skriver

om detta: "Han brukade ofta samla oss unga ekonomer, i första hand Erik Lindahl, Alf Johansson och mig, på kvällarna i sin villa i Äppelviken, medan Eva kokade kaffe och emellanåt deltog i våra samtal. Där förbereddes på enkelt och direkt vis politiska ståndpunktstaganden och dessas motivering" (Myrdal [1982] s 144.)

Vänner och ovänner

Naturligtvis kände Erik Lindahl samtidens svenska nationalekonomer. Kretsen var ju inte så stor som i dag. Vissa blev hans vänner, andra hans ovänner. Att bli ovänner i akademiska kretsar är inte svårt. Miljön uppmanar i hög grad till konkurrens, prestige och avundsamhet. Bland de äldre kunde Lindahl se detta. Att exempelvis Cassel och Heckscher hade svårt att umgås var ett välkänt faktum vilket förargade eleverna Myrdal och Ohlin.

Avslutningsåren på 1920-talet och inträdet i 1930-talet var Lindahls kanske svåraste år. Under den tid han fick vänta på en egen professur drogs han av och till med ekonomiska problem. Han tog vid några tillfällen på sig uppgifter mer av ekonomiska skäl än av intresse. Detta var extra påfrestande för en person som behövde tid på sig och ogillade att arbeta under hets.

Under dessa betingelser fick Lindahl två ovänner. Den förste var Heckscher. Denne avkrävde återbetalning från Lindahl av ett stipendium, när han ansåg att skyldigheterna inte fullgjorts. Lindahl såg det som ett kitsligt utslag av ovilja, och därefter hade han svårt att fördra Heckscher. Han undvek helst den ibland rätt teatraliske äldre mannen också för att de som personer var så olika. Kanske bör man inte ta till det starka ordet ovänskap utan nöja sig med det svagare osämja för att beteckna deras relation.

Direkt ovänskap uppkom emellertid

mellan Lindahl och Bagge. Här finns två orsaker. Den första är att Lindahl förlorade intresset för Bagges *National Income*. Bagge tryckte i omgångar på honom att fullfölja och bad kollegor gå hans ärende i samma syfte. Den andra är att en redan irriterad Bagge tog häftigt avstånd från hur Lindahl agerade i privatlivet. Den omständighet det gällde var att denne bröt upp från ett äktenskap där det tredje barnet väntades. Erik Lindahl hade förälskat sig i en yngre kvinna som blev hans kommande trogna livspartner.

Lindahls samtida var en dynamisk generation nationalekonomer. Kretsen kring "Stockholmsskolan" var omfattande även om stammen var Myrdal, Ohlin och Lindahl.

Bland vännerna intog länge Myrdal en särställning. Från 1920-talets mitt fram till det att Myrdal på hösten 1938 lämnade Sverige för Förenta staterna var deras vänskap djup. Inte minst framgår det av Gunnars brev från Förenta staterna och Genève 1929–1931. De har en uppmuntrande och förtrolig ton. Myrdal har skrivit om vänskapen. Om läget 1931 får man höra: "Efter min hemkomst sommaren 1931 kom Erik Lindahl och jag att liksom vi tidigare gjort i slutet av 1920-talet leva i nära vänskap och oavbrutet diskutera som trogna bröder" (Myrdal [1982] s 165).

Det var inte svårt att beundra den snabbtänkte Myrdal och det gjorde Lindahl. En andra person han hyste beundran för var Dag Hammarskjöld. Denne hade han träffat redan i Uppsala när han i egenskap av docent uppehöll sig där av och till åren 1924–1932. Lindahl tog parti för Hammarskjöld, då denne motarbetades av Brock som intagit ordinarie professorsstol i Uppsala 1921. De höga tankarna om Hammarskjöld behöll han, och speciellt dennes oerhörda arbetsförmåga, som inte minst visade sig i departementsarbetet långt senare, beundrade han. När Myrdal for till Förenta staterna fördjupades vänskapen med Hammarskjöld.

Stockholmsskolan och Keynes

Lindahl var akademiker såväl som praktiker. Detta är utmärkande också för övriga svenska nationalekonomerna vid den tiden. Sålunda medverkar Hammarskjöld, Myrdal, Ohlin och Alf Johansson med bilagor till Arbetslöshetsutredningen. Dessa utarbetas mellan åren 1931 och 1934. Hammarskjöld författar också huvuddelen av slutbetänkandet 1935.

I skilda fora förs också en livaktig debatt mellan dessa "unga" och de "gama" – Bagge, Cassel och Heckscher (se Carlson [1989]). De unga förfäktar expansiva insatser mot arbetslösheten och fordrar att huvudansvar flyttas från arbetsmarknadens parter till statsmakterna. Depressionen måste hävas genom expansiva åtgärder. Erik Lindahl tillhör kretsen av "unga" ekonomer som kräver krafttag. Av betydelse i opinionsbildningen för ett krisprogram var hans redan nämnda föredrag över ämnet "Offentliga arbeten i depressionstider" i Nationalekonomiska föreningen i slutet av 1932. Han läste och kritiserade också Myrdals PM till Statsverkspropositionen 1933 där det expansiva krisprogrammet analyserades och motiverades.

Kombinationen av teoretiska skrifter och offentligt agerande från de "ungas" sida föranledde Ohlin att mynta benämningen Stockholmsskolan som ett samlingsnamn. Själv var han också på goda grunder skolans centralgestalt (Landgren [1960]). Han menade att man i de ovan nämnda offentliga utredningarna och tillsammans med andra skrifter, däribland Lindahls *Penningpolitikens medel*, kunde finna en teoretisk bas för expansionspolitiken som föregick Keynes *General Theory*. Också i mindre omfattande och genomarbetade publikationer var Stockholmsskolan i tiden före Keynes, anförde Ohlin. Myrdals nämnda PM och hans egen "Till penningteoriens centralproblem" utkom 1932 och föregick Keynes *The Means to Prosperity* (Ohlin [1972] s 165–66).

Huruvida Stockholmsskolan verkligen förekom Keynes eller inte har varit en frågeställning som återkommande analyserats och debatterats. Ett inlägg i sammanhanget är Lindahls syn på Keynes, vilken han presenterade i *Ekonomisk Tidskrift* under titeln "Om Keynes ekonomiska system" – dock först 1953. Jag vill av utrymmesskäl inte fördjupa mig i likheterna i förhållande till Keynes. Jag skall istället gå närmare in på skillnaderna gentemot Keynes, ty i dessa finns också en egenart hos svenskarna, en egenart som enligt min mening i lika hög grad kvalificerar för den egna benämningen Stockholmsskolan. Här blir Erik Lindahl centralgestalt.

En egen dynamisk teori

Stockholmsskolans dynamiska analys har tre grundelement – plan, period och förväntningar (Petersson [1987]).

Av de tre är förväntningsbildning, dvs beslutsfattande under osäkerhet i vid bemärkelse, den komponent som leder fram till en dynamisk teori. Osäkerhetens problem fångade tidigt svenskarnas intresse. I sin lysande avhandling *Prisbildningsproblemet och föränderligheten*, publicerad 1927, penetrerar Myrdal frågan och ger riktlinjer för hur osäkerhet bör hanteras i den statiska prisbildningen. I den hittills inte nämnda "Prisbildningsproblemet uppläggning från kapitalteoretisk synvinkel" från 1929 kombinerar Lindahl en österrikisk/wicksellsk kapitalansats med en allmän-jämviktsansats. Han visar att problemets statiska lösning är en intertemporal jämviktslösning. Samtidigt visar sig Lindahl i artikeln i hög grad medveten om det synnerligen realistiska antagandet "perfekt förutseende" och försökte att steg för steg närma sig mer verklighetsnära förutsättningar och typfall. Samma metod karaktäriserar också de båda penningböckerna. Man kan säga att det är ett tillvägagångssätt

Lindahl gjort till sitt. Ett nästa steg i en dynamisk teoriutveckling är att låta förväntningar driva ett förlopp. I *Penningpolitikens medel* presenterar Lindahl för första gången en sådan ansats. Han tänker sig temporära jämviktsslägen som avlöser varandra. Metoden kom via Myrdals *Monetary Equilibrium* till John R Hicks kännedom. Denne hade också när han satte sig in i Hayeks behandling av kapitalproblemet börjat tänka i samma banor som Lindahl. Metoden med temporära jämviktsslägen kom Hicks att använda i sin monumentala bok *Value and Capital* publicerad 1939 (se också Hansson [1982]). Men här finns ytterligare en anknytning till Lindahl.

Inför sin Englandsresa 1934 hade Lindahl som nämnts börjat fundera över, om han inte skulle försöka ge ut sina skrifter på engelska eller till och med skriva en ny bok där alla hans erfarenheter löpte samman. Resan blev på tre punkter betydelsefull i sammanhanget. Han träffade Hicks en första gång. Denne kom att hjälpa honom med att finna en översättare – Ursula Webb. Han träffade vidare ett flertal andra ekonomer, vilket han utnyttjade när han distribuerade ett utkast till en ny pristeori senare under året. Genom Londonbesöket fick också bokförlaget Allen & Unwin kännedom om hans planer. I början av 1935 hörde förlaget av sig och försäkrade sig om publiceringsrätten.

Låt mig kommentera de två första punkterna. Översättaren Ursula Webb fick efter uppdraget hålla ständig kontakt med Lindahl och följa hur arbetet framskred. Att Hicks också kunde följa det på nära håll blev en självklarhet när han 1935 äktade henne. Därför kom Hicks också att kunna tillgodogöra sig Lindahls egen vidareutveckling av temporär jämvikt inför sin egen *Value and Capital*. Lindahls betydelse för Hicks är sannolikt större än vad som vanligen uppmärksammas. Men Hicks har varit generös åtminstone genom att framhålla metodens ursprung. År

1965 benämner han den Lindahls metod i *Capital and Growth*.

Beträffande skissen över en ny pristeori syftar jag på "A Note on the Dynamic Pricing Problem" som Lindahl cirkulerade i oktober 1934. Med Webbs hjälp gick den ut till en imponerande skara utländska ekonomer, som Allen, Benham, Haberler, Harrod, Hart, Hawtrey, Hayek, Hicks, Kahn, Kalecki, Keynes, Marshak, Robertson, Robbins, Joan Robinson, Rosenstein-Rodan, Thomas och Zeuthen. Hemma debatterades den i Nationalekonomiska klubben (Henriksson [1987]). Detta arbete är bara ett utkast på fyra sidor. Nyheten i utkastet är att Lindahl börjat arbeta med en ännu mer realistisk prisansats. Han tänker sig den temporära jämviktens ram men med fixpriser.

Men åter till temat Stockholmskolan. Jag har visat hur Myrdal och Lindahl utvecklat mikroteorin med avseende på förväntningsbildning (se närmare Petersson [1987]). Samtidigt genomsyrar förväntningsproblemet också deras makroteori som Ohlin presenterade den. De centrala begreppen *ex ante/ex post* innebär ju en distinktion mellan förväntade och realiserade storheter. *Ex ante/ex post*-avstämningar tycks ske återkommande och de avbildas realistiskt i en periodanalys. När man talade om Stockholmskolan dynamiska analys kom Stockholmskolan periodanalys närmast att bli en synonym benämning.

Periodanalysen skilde Stockholmskolan från Keynes. Keynes metod var komparativ statik. Medan svenskarna ansåg att Keynes gjorde det alltför enkelt för sig på denna punkt (Lundberg [1960]), ansåg denne i sin tur att periodanalysen ledde till olösliga problem. Det framgår av ett svarsbrev på Lindahls "Note". Likhet finns emellertid i betoningen av förväntningars betydelse. Likhet föreligger också i att man framhåller svårigheterna i en realistisk avbildning.

Vad beträffar Lindahls bok blev det honom övermäktigt att omarbete och skriva

samma sina tidigare alster till en helhet. Av ett manuskript med en tilltänkt innehållsförteckning framgår det emellertid att han utarbetade ett tillvägagångssätt. Planen övergavs och i stället publicerades ett samlingsverk *Studies in The Theory of Money and Capital*. I detta ingick överarbetade versioner av *Penningpolitikens medel* och "Prisbildningsproblemets uppläggning" samt i appendix delar av "Arbetslöshet och finanspolitik", ursprungligen skriven för Arbetslöshetsutredningen och publicerad i *Ekonomisk Tidskrift* 1935. Nyskriven är endast Del I (se Petersson [1987] för utförligare dokumentation).

Del I av *Studies* innehåller en genomgång av den temporära jämviktens metod, och Lindahl utvecklar där sin fixprisansats. I denna nyskrivna del för Lindahl också metoddiskussioner. Han anser att det för tillfället i den ekonomiska teorin föreligger ett behov av att utarbeta generella strukturer. I ett sådant syfte förankrar han i *Studies* periodanalysen i en mikro teori vars grundelement är planering. Han anser nämligen att ekonomiska handlingar kan ses som fullföljande av uppställda planer (Lindahl [1939] s 36). Att forma en plan inbegriper vidare att man bildar sig förväntningar om framtiden, vilket förankrar den i förväntningsanalysen. Planen är en förväntning om det egna handlandet, säger Lindahl. Ingvar Svennilsons avhandling *Ekonomisk planering* från 1938 kom att förse honom med väsentliga element för en generell planteori.

Man kan säga att Lindahl försökte sig på att konstruera ett mikrofundament som skulle vara allmänt användbart med plan, period och förväntningar som sammanvävda enheter.

I den generella formen låg både fördelarna och nackdelarna. Ett problem var det att han även här lät den teoretiska konsistensen gå före en säker praktisk tillämpbarhet. Ett exempel på detta var att han fick svårigheter att förankra perioden

i en observerbar period men ändå var villig att framhålla periodens användbarhet som en teoretisk konstruktion.

Professorn, eleverna och internationellt erkännande

Jag har uppehållit mig mycket vid 1920- och 1930-talen. Huvudorsaken har varit att det, med undantag för avhandlingen, är under denna tid Erik Lindahl utarbetar sina betydelsefulla skrifter. Men det var också en turbulent tid med Stockholmskolan i centrum.

Under det andra världskriget blev Erik Lindahls uppgifter mer nationella. Han deltog i utredningar kring krigets verkningar. Här kan nämnas hans promemoria om förutsättningarna för att med hjälp av en engångsskatt reducera den under kriget ökade statsskulden.

Han förde metoddiskussioner med Ohlin i *Ekonomisk Tidskrift* över *Studies*, men därefter lammade han tanken på vidare arbete med sina gamla verk. I England tyckte man att den kunde ha tjänat på att översättas tidigare, men den stärkte icke desto mindre hans internationella ställning. *Studies* översattes till världsspråken franska och spanska, och Lindahl kunde förtjust också ställa in en japansk upplaga i bokhyllan. När Johan Åkerman av skilda anledningar såväl 1953 som 1956 granskade och kritiserade hans teoriskiss och metod från *Studies* var det andra som gick i svaromål å hans vägnar. I det förra fallet var det eleverna Ragnar Bentzel och Bent Hansen, i det senare Harald Dickson. Lindahl valde inte heller att återkomma till *Studies* under sina sista år, när han kände till sin svåra sjukdom. Han koncentrerade sig på att ge slutliga kommentarer på andra områden.

In på 1940-talet framstod Lindahl alltmör som svensk nationalekonomis förgrundsgestalt. Han var den som fick "personifiera" Stockholmskolan (Herz [1959]). Myrdal hade lämnat Sverige och

tagit sig an sin *American Dilemma*. När han kom tillbaka ägnade han sig åt politiken och uppdrag utanför de svenska universiteten. Ohlin hade tagit steget över till politiken än tidigare. Av inhemska ekonomer var det Erik Lundberg som efter hand kunde träda fram som en centralgestalt i paritet med honom.

År 1942 flyttade Lindahl efter tre år i Lund till Uppsala där han efterträdde Brock som professor. Han kom att i större utsträckning än tidigare ägna sig åt sina professorsuppgifter men var fortfarande aktiv med offentliga uppdrag som i Riksbanken. Han fortsatte också att återkommande kommentera de stabiliseringspolitiska problemen. Därvidlag upprepade han ständigt kraven på ett stabilt penningvärde. Bland ekonomerna blev han den främste kämpan mot inflationen (Svennilsson [1960] s 22). Ofta presenterade han sina synpunkter i diskussionsinlägg för att därmed nå en bredare läsekrets än vad de tidigare teoretiska arbetena givit honom möjlighet till. I sammanhanget kan nämnas hans lilla skrift *Spelet om penningvärdet* från 1957 som han själv var synnerligen nöjd med.

Favoriteleven Bent Hansen kom som motståndsmann till Sverige på flykt från tyskarna under världskrigets slutskede. Han kom omgående i kontakt med Lindahl och blev vän i familjen. Avhandlingen *A Study in the Theory of Inflation* från 1951 hade många inspirationskällor, men en av dem var Stockholmskolan och Lindahl. I förordet skriver Hansen om dennes stöd. I avhandlingen utvidgar Hansen Lindahls icke-jämviktsteori från *Studies*. När Hansen anger att syftet med boken är att konstruera en generell ansats till teorin för inflation, hörs också ett eko av den uppgift Lindahl ställde upp för sig drygt 15 år tidigare i den då planerade boken. Även inom icke-jämviktsanalysen har Lindahl via Hansen på senare tid rönt förnyad uppmärksamhet.

I kontakterna med sina studenter och doktorander var Lindahl tillmötes-

gående. Detta har skildrats av Ralph Turvey. Denne skriver: "It is a rare university teacher who will welcome a visit from an unknown foreign undergraduate in the middle of the vacation, but Lindahl he did, and I shall always be grateful to him for that" (Turvey [1960] s 5). Många gånger bad han också studenterna om hjälp när det gällde att föra en föreläsning i land. Rollen som föreläsare kom han aldrig riktigt att finna sig till rätta i. Dels blev han gärna självkritisk under föreläsningens gång, dels hade han svårt att fånga sina åhörare. Med sin personlighet drog han de "allvarliga studenterna" (Svennilsson [1960] s 24) till sig.

I Uppsala blev han även handledare för andra doktorander än Hansen, och karaktäristiskt för honom är att han i denna roll gav dem stor frihet. Här bör i första hand nämnas Ragnar Bentzel, Kurt Eklöf, Börje Kragh och Leif Mutén. I kretsen runt honom fanns också Ulrich Herz, Östen Johansson, Karl G Jungfelt, Jonas Nordenson, Bo Södersten och Ralph Turvey. Vidare gav hans beskattningsteori en inramning till Erik Hööks avhandling *Den offentliga sektorns expansion* publicerad 1962. Av uppslagen i *Studies* fick planteorin ny aktualitet genom andra forskare. Karl-Olof Faxén vidareutvecklade den i sin avhandling *Monetary and Fiscal Policy under Uncertainty* från 1957, och Carl-Johan Åberg hänvisade till honom när han penetrerade långtidsutredningarnas metodik 1971. Ett memento under Uppsalatiden var det att han inte kunde samarbeta med den temperamentsfulle professorskollegan Tord Palander.

Under sina sista tio levnadsår gjorde Lindahl också två långresor. I slutet av juni 1949 avreste han för första gången till Förenta staterna. "Queen Mary" förde honom till New York varifrån han tog sig till Berkeley-universitetet för ett halvårsbesök. I november samma år fortsatte han till Chile och Santiago. Tillsammans med vännen Köpenhamnsprofessorn Carl

Iversen hade han åtagit sig ett FN-uppdrag. De två skulle analysera den galopperande inflationen och utarbeta en plan för hur den skulle hejdas. Planen lades fram 1951.

År 1952 avreste han i annan riktning. Det andra halvåret detta år tjänstgjorde han som rådgivare till Commonwealth Bank of Australia med säte i Sidney.

Erik Lindahls internationella kontaktnät utvidgades och man kan säga att hans karriär avslutades på ett för honom värdigt sätt. År 1953 utsågs han till ordförande i International Economic Association. Under sina sista år var han därför ofta på resande fot. Vid sin sida hade han hela tiden hustrun Gertrud. Hon var intresserad och väl insatt i sin makes arbete. Efter hans bortgång 1960 medverkade hon därför i att en fullständig förteckning över Erik Lindahls skrifter publicerades i *Ekonomisk Tidskrift* detta år. Hon har också vid skilda tillfällen gått i polemik mot tolkningar av hans arbete och visat på bortglömda formuleringar.

Referenser

- Arvidsson, G, [1942], Erik Lindahl, i *Svenska män och kvinnor*. Albert Bonniers forlag, Stockholm.
- Carlson, B, [1988], *Staten som monster*. Studentlitteratur, Lund.
- Faxén, K-O, [1957], *Monetary and Fiscal Policy under Uncertainty*. Almqvist & Wiksell, Stockholm.
- Hansen, B, [1951], *A Study in the Theory of Inflation*. Allen & Unwin, London.
- Hansson, BA, [1982], *The Stockholm School and the Development of Dynamic Method*. Croom Helm, London.
- Henriksson, RGH, [1987], "Nationalekonomiska klubben 1917-1951". *Ekonomisk Debatt*, Årg 15, s 305-17.
- Herz, U, [1959], "Till Erik Lindahls minne". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 61, s 199-200.
- Hicks, JR, [1939], *Value and Capital*. Oxford University Press, Oxford.
- Hicks, JR, [1956], "Methods of Dynamic Analysis." i *25 Economic Essays in Honour of Erik Lindahl*. Ekonomisk Tidskrift, Stockholm.
- Hicks, JR, [1965], *Capital and Growth*. Oxford University Press, Oxford.
- Hicks, JR, [1977], *Economic Perspectives*. Clarendon Press, Oxford.
- Höök, E, [1962], *Den offentliga sektorns expansion*. En studie av de offentliga civila utgifternas ut-

- veckling åren 1913-1958. Almqvist & Wiksell, Uppsala.
- Jonung, L, [1989], *Inflation och ekonomisk politik i Sverige*. Dialogos, Lund.
- Landgren, K-G, [1957], *Economics in Modern Sweden*. Library of Congress, Washington.
- Landgren, K-G, [1960], *Den nya ekonomien i Sverige. J M Keynes, E Wigforss, B Ohlin och utvecklingen 1927-39*. Almqvist & Wiksell, Stockholm.
- Lindahl, E, [1919], *Die Gerechtigkeit der Besteuerung. Eine Analyse der Steuerprinzipien auf Grundlage der Grenznutzenlehre*. Gleerup, Lund.
- Lindahl, E, [1921], "Intresseprincipens tillämpning inom kommunalbeskattningen". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 23, s 69-86.
- Lindahl, E, [1924], *Arbetsdagens förkortning*. Förlagsaktiebolaget, Lund.
- Lindahl, E, [1928], *Einige strittige Fragen der Steuerlehre. Die Wirtschaftstheorie der Gegenwart* (ed Meyer). Springer, Wien.
- Lindahl, E, [1929], "Prösbildningsproblemets upplagning från kapitalteoretisk synvinkel". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 31, s 31-81.
- Lindahl, E, [1929], *Penningpolitikens mål*. Gleerup, Lund.
- Lindahl, E, [1930], *Penningpolitikens medel*. Gleerup, Lund.
- Lindahl, E, [1934], PM angående "Gunnar Myrdal: Finanspolitikens ekonomiska verkningar", bilaga 5 till Arbetslöshetsutredningens betänkanden, SOU 1934:1. Arbetslöshetsutredningen.
- Lindahl, E, [1934], "A Note on the Dynamic Pricing Problem". Stencil.
- Lindahl, E, [1935], "Arbetslöshet och finanspolitik". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 37, s 1-36.
- Lindahl, E, [1939], *Studies in the Theory of Money and Capital*. Allen & Unwin, London.
- Lindahl, E, [1953], "Om Keynes' ekonomiska system". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 55, s 186-222.
- Lindahl, E, [1954], "Nationalbokföringens grundbegrepp". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 56, s 87-138.
- Lindahl, E, [1957], *Spelet om penningvärdet*. Kooperativa förbundets bokförlag, Stockholm.
- Lindahl, E, [1958], "The Concept of Gains and Losses", i *Festskrift tillägnad Frederik Zeuthen*. Copenhagen.
- Lindahl, E, [1959], "Om skatteprinciper och skattepolitik", i *Ekonomi, politik och samhälle. En bok tillägnad Bertil Ohlin på sextioårsdagen*. Folk och samhälle, Stockholm.
- Lindahl, G & Wallmén, O [1960], "Erik Lindahl Bibliografi 1919-1960". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 62, s 59-74.
- Lundberg, E, [1960], "Om att begripa Keynes och att förstå andra". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 62, s 195-205.
- Lundberg, E, [1982], "Erik Lindahl", i *Svenskt biografiskt lexikon*. Norstedts, Stockholm.
- Musgrave, RA & Peacock, AT, [1958], *Classics in the Theory of Public Finance*. MacMillan, London.
- Myrdal, G, [1927], *Prösbildningsproblemet och förändligheten*. Almqvist & Wiksell, Uppsala.
- Myrdal, G, [1930], *Vetenskap och politik i nationalekonomi*. Norstedt & Soner, Stockholm.

- Myrdal, G, [1931], "Om penningteoretisk jämvikt. En studie över 'den normala räntan' i Wicksells penninglära". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 33, s 191-302.
- Myrdal, G, [1933], "Der Gleichgewichtsbegriff als Instrument der geldtheoretischen Analyse", i *Beiträge zur Geldtheorie* (ed Hayek). Julius Springer, Wien.
- Myrdal, G, [1939], *Monetary Equilibrium*. William Dodge & Company, London.
- Myrdal, G, [1982], *Hur styrs landet*. Rabén & Sjögren, Borås.
- Ohlin, B, [1960], "Erik Lindahl - några minnesord". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 62, s 1-4
- Ohlin, B, [1972], *Ung man blir poltiker*. Bonniers, Stockholm.
- Palander, T, [1941], "Om Stockholmsskolans begrepp och metoder. Metodologiska reflexioner kring Myrdals Monetary Equilibrium". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 43, s 88-143.
- Petersson, J, [1987], *Erik Lindahl och Stockholmsskolans dynamiska metod*. Dialogos, Lund.
- Steiger, O, [1971], *Studien zur Entstehung der Neuen Wirtschaftslehre in Schweden*. Duncker & Humblot, Berlin.
- Steiger, O, [1987], "Erik Lindahl", i *The New Palgrave*, MacMillan, London.
- Svennilson, I, [1938], *Ekonomisk planering. Teoretiska studier*. Almqvist & Wicksell, Uppsala.
- Svennilson, I, [1960], "Erik Lindahl. Minnesteckning". *Kungl Vetenskaps-Societeten Årsbok*.
- Turvey, R, [1960], "Erik Lindahl". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 62, s 5-8.
- Wadensjö, E, [1987], "Före Stockholmsskolan - Arbetslöshetsutredningen, Ernst Wigforss och Gosta Bagge". *Ekonomisk Debatt*, Årg 15, s 298-304.
- Velupillai, K, [1987], "The Political Arithmetics of the Stockholm School". Under utgivning i Jonung, L, (red), *The Stockholm School of Economics Revisited*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Åberg, C-J, [1971], *Plan och prognos. En studie i de svenska långtidsutredningarnas metodik*. Bilaga 9 till Långtidsutredningen, SOU 1971:70.